

Aantrekken, opleiden en behouden van nieuwe leraren middels de Educatieve Module

Een landelijke verkenning naar de opleiding en begeleiding van verschillende typen (zij-instromende) kandidaten voor de Educatieve Module

Den Haag, UNL-ICL, januari 2023

Het onderzoek is uitgevoerd door Evi Velthuis, Piety Runhaar en Perry den Brok (Education and Learning Sciences, Wageningen University & Research).

INHOUD

Samenvatting

1 | Aantrekken van (potentiële) Educatieve Modulekandidaten

Conclusies

Inleiding

2 | Opleiding en begeleiding tijdens de Educatieve Module

Bronnenlijst

3 | Begeleiding na de Educatieve Module en behoud voor het leraarsberoep

Bijlagen

Dankwoord

We willen alle bevraagde zij-instromers, schoolopleiders, lerarenopleiders en opleidingsdirecteuren bedanken voor het delen van hun ervaringen en inzichten. Daarnaast bedanken we alle betrokkenen van de Universiteit van Amsterdam, Universiteit Leiden, Universiteit Twente,

Radboud Universiteit, Universiteit Utrecht, Technische Universiteit Delft, Technische Universiteit Eindhoven, Tilburg University, Rijksuniversiteit Groningen, Vrije Universiteit en Wageningen University heel hartelijk voor hun inbreng en feedback.

Samenvatting

De rapportage die voor u ligt is een verkenning naar hoe meer kandidaten, waaronder zij-instromers, aangetrokken kunnen worden voor de Educatieve Module — de universitaire lerarenopleiding voor een beperkt tweedegraads bevoegdheid — en hoe zij het beste opgeleid en begeleid kunnen worden ten einde hen te behouden voor het beroep van leraar. Deze drie elementen van aantrekken, opleiden en behouden zijn onderzocht middels deskresearch, een vragenlijst ingevuld door opleidingsdirecteuren van de lerarenopleidingen, en interviews met schoolopleiders alsook met zij-instromende Modulekandidaten.

Allereerst wordt in hoofdstuk 1 een aantal loopbaanroutes en typen kandidaten geschetst die in de huidige alsook toekomstige situatie de Educatieve Module instromen: typen kandidaten die vanuit een studieloopbaan, vakinhoudelijke loopbaan en onderwijsloopbaan de Module instromen. Hiermee wordt duidelijk op welke typen kandidaten potentieel ingezet kan worden voor het verhogen van de instroom in de Educatieve Module, ten tijde van een veranderende wettelijke inbedding en Verwantschapstabel. Concluderend worden vooral kandidaten die middels een studieloopbaan of vakinhoudelijke loopbaan de Module instromen (waaronder de zij-instromende *second career teacher*) geschikt geacht voor de Module.

In hoofdstuk 2 wordt vervolgens ingezoomd op hoe deze kandidaten dan het beste kunnen worden opgeleid en begeleid tijdens de Educatieve Module. Hierbij komen zowel in algemene zin als per route een aantal aandachtspunten terug: het bieden van mogelijkheden voor deeltijdopleidingen; de ontwikkeling van EVC's erkennen en waarderen; het differentiëren in de opleiding voor zij-instromers; en het blijven verbeteren van samen opleiden tussen lerarenopleidingen en opleidingsscholen.

Als laatste komt in hoofdstuk 3 aan bod hoe deze kandidaten behouden kunnen worden voor het beroep van leraar. Dit omhelst o.a. de begeleiding na de Educatieve Module, tijdens de eerste jaren dat men op school werkzaam is. In dergelijke inductietrajecten dient extra aandacht te zijn voor HRM-beleid, het differentiëren tussen begeleiden en beoordelen, en het (blijven) bieden van loopbaanperspectieven.

Al met al levert de Educatieve Module een noemenswaardig aantal startbekwame leraren af, en geeft deze rapportage aanknopingspunten hoe de instroom nog verhoogd, en opleiding en begeleiding verbeterd kunnen worden, ten einde het lerarentekort terug te dringen.

Inleiding

Al geruime tijd kampt het voortgezet onderwijs [vo] met een lerarentekort, en ook voor de komende jaren is de verwachting dat er een tekort zal zijn, van naar schatting 2600 fte in 2026ⁱ. De 'landelijke aanpak lerarentekort' richt zich onder meer op de *instroom* van meer leraren – en specifiek zij-instromers – door middel van het bieden van maatwerk in de lerarenopleidingen, alsook op het *behoud* van leraren middels betere begeleiding van (startende) lerarenⁱⁱ. De hbo- en universitaire lerarenopleidingen pogen gezamenlijk met het Ministerie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap [OCW] om de tekorten met het 'Bestuursakkoord Flexibilisering Lerarenopleidingen' op te lossenⁱⁱⁱ, door in te zetten op onder andere flexibele trajecten en meer zij-instromers^{iv}.

Deze rapportage richt zich specifiek op een in het Bestuursakkoord geformuleerde doelstelling: verkennen hoe het bestaande flexibele traject Educatieve Module aantrekkelijker kan worden aangeboden aan onder andere zij-instromers. Als onderdeel van de flexibilisering van routes naar het leraarschap is in 2016 aan de universitaire lerarenopleidingen [ULO's] het experiment Educatieve Module van start gegaan, die naar alle waarschijnlijkheid komend(e) ja(a)r(en) een meer permanente wettelijke

status zal krijgen: de Educatieve Module biedt in lijn met de reeds bestaande Educatieve Minor door middel van 30 studiepunten aan (bachelor-)afgestudeerden een beperkte tweedegraads onderwijsbevoegdheid.

Parallel aan het omzetten van het experiment in een meer structurele regeling^v met als expliciet doel "het doen toenemen van het aantal leraren in het voortgezet onderwijs", is er nog een ontwikkeling die potentieel kan leiden tot een vergroting van de instroom in de Module¹. Komend jaar vervalt namelijk, naar alle waarschijnlijkheid, de wettelijke eis dat de ULO's alleen kandidaten met bepaalde bachelorsdiploma's (zoals opgenomen in de Verwantschapstabel²) na afronden van de Educatieve Module een beperkte tweedegraads bevoegdheid mogen verlenen^{vi}. Dit betekent dat in de nieuwe situatie ook kandidaten met andere vooropleidingen via de Educatieve Module een bevoegdheid halen, mits het vakkenpakket van de kandidaat het schoolvak dekt³ – wat kan leiden tot potentiële verhoging van de instroom in de Educatieve Module. Concreet kunnen er dan bijvoorbeeld ook kandidaten met een zogeheten 'brede' bachelor of met een buitenlands bachelorsdiploma worden toegelaten, en worden daarmee potentiële nieuwe doelgroepen aangeboord.

1. In deze rapportage spreken we afwisselend over de *Educatieve Module* en de *Module*.
2. De regeling Verwantschapstabel specificceert welke bacheloropleiding gevolgd dient te worden om, in combinatie met de Educatieve Minor/Module, de beperkte tweedegraads onderwijsbevoegdheid te behalen.
3. Momenteel stelt een landelijke ICL-werkgroep een procedure op ter vaststelling van het vakinhoudelijk niveau voor de Educatieve Modules in relatie tot deze ontstane wettelijke ruimte.

Het verhogen van de instroom van de Educatieve Module beoogt een bijdrage te leveren aan de aanpak van het lerarentekort^{vii}, onder andere middels het vergroten van de aantrekkelijkheid voor bestaande doelgroepen en door het aanspreken van nieuwe doelgroepen. Eén van de doelgroepen waar het Bestuursakkoord zich op richt zijn de genoemde 'zij-instromers'. Wanneer we in deze rapportage spreken over zij-instromers, betreft het **zij-instromers in de opleiding, ook wel 'overstappers'** genoemd: zij die na (minimaal) een afgeronde bachelor – en veelal met werkervaring – overstappen naar en instromen in een lerarenopleiding. Dit omhelst daarmee (momenteel, maar zie ook §1.2) *niét* de zogeheten *zij-instromers in het beroep*: het 'ZiB-traject' is een tweejarig gesubsidieerd traject waarbij zij-instromers vanaf dag één (betaald) voor de klas staan terwijl zij hun

onderwijsbevoegdheid halen^{viii}. Omdat ZiB-kandidaten echter een specifiek traject en daarmee niet de Educatieve Module instromen, wordt in deze rapportage gesproken over zij-instromers als degenen die na een studie en mogelijk carrière, een overstap maken en een lerarenopleiding zoals de Educatieve Module instromen (al dan niet met een betaalde baan op een school).

De ontwikkelingen rondom de wettelijke status, Verwantschapstabel en potentiële nieuwe doelgroepen maken het extra relevant om te onderzoeken welke kandidaten de Educatieve Module (kunnen) instromen, en hoe deze kandidaten het beste opgeleid en begeleid kunnen worden ten einde hen te behouden voor het beroep van leraar. De vraagstelling die we in deze rapportage willen beantwoorden luidt dan ook:

Vraagstelling

Hoe kunnen meer kandidaten (waaronder zij-instromers) aangetrokken, opgeleid en behouden worden voor het lerarenberoep middels de Educatieve Module?

Daarbij staan de volgende subvragen centraal:

- 1 A** Voor welke typen kandidaten is de Educatieve Module (in potentie) interessant?
- B** Wat maakt de Educatieve Module (in potentie) meer of minder geschikt voor verschillende typen kandidaten?

- 2** Op welke wijze kunnen die verschillende typen kandidaten het beste opgeleid en begeleid worden door de lerarenopleiding (*tijdens* de Educatieve Module)?
- 3** Op welke wijze kunnen die verschillende typen kandidaten het beste begeleid worden in de eerste jaren van hun loopbaan op school (*nadat* zij de Educatieve Module hebben afgerond)?

Deze verkennende rapportage beoogt een handreiking te vormen voor lerarenopleidingen en scholen om **meer Modulekandidaten aan te trekken (1), op te leiden (2) en te behouden (3)**.

Gehanteerde methoden

Deze rapportage is gebaseerd op diverse bronnen en informatie. Voor de typering van deelvraag 1 zijn allereerst oriënterende gesprekken gevoerd met lerarenopleiders, vakdidactici, opleidingsdirecteuren, module-/zij-instroomcoördinatoren, en professionals in het werkveld (bijvoorbeeld het Onderwijsloket).

Ook is er deskresearch uitgevoerd waarbij (beleids)rapporten en onderzoeksrapporten zijn bestudeerd (via onder meer de VO-raad, Voion, Universiteiten van Nederland, Interuniversitaire Commissie Lerarenopleidingen, en Platform Samen Opleiden & Professionaliseren — zie ook de bronnenlijst achterin).

De uitwerking voor de typering van deelvraag 1 is ter feedback voorgelegd aan een klankbordgroep bestaande uit lerarenopleiders, opleidingsdirecteuren en beleidsmedewerkers van diverse ULO's (middels deelname aan bijeenkomsten van verschillende werkgroepen rondom de Verwantschapstabel en maatwerktrajecten zij-instroom). Deze feedback is meegenomen in een aangepaste typering alvorens de laatste twee deelvragen onderzocht werden middels deskresearch, gestructureerde interviews en vragenlijstonderzoek.

De vragenlijst over opleiding en begeleiding van verschillende typen kandidaten is uitgezet onder opleidingsdirecteuren van de ULO's (respons 8 van 11 ULO's). De vragenlijst hebben zij veelal ingevuld met module-/zij-instroomcoördinatoren, lerarenopleiders, vakdidactici en studieadviseurs (en soms een onderwijscoördinator of beleidsmedewerker; zie Bijlage 1).

Daarnaast zijn aanvullend interviews gehouden met een viertal schoolopleiders (waarvan één lerarenopleider/didactisch-coach op school) en met een drietal zij-instromende Modulekandidaten (zie Bijlagen 2 en 3). Op deze manier is gepoogd om alle perspectieven van 'de driehoek' Modulestudent, lerarenopleiding en school mee te nemen. Tot slot is half januari feedback gevraagd op de conceptrapportage aan de opleidingsdirecteuren van alle lerarenopleidingen. Een schematische weergave van welk onderzoeksthema met welke methode(n) is onderzocht is te vinden in Tabel 1.

Tabel 1 Geraadpleegde bronnen en methode per onderzoeksvraag

Methode →	Administratieve data	Deskresearch	Verkennde gesprekken ULO	Vragenlijst opleidingsdirecteuren ULO's	Interviews zij-instromers in Module	Interviews schoolopleiders
Vraag 1	A	•	•	•		
	B		•	•	•	•
Vraag 2			•	•	•	•
Vraag 3			•	•	•	•

1 | Aantrekken van (potentiële) Educatieve Modulekandidaten

Onderzoeksvraag 1

Hoe kunnen meer (potentiële) kandidaten aangetrokken worden voor het lerarenberoep middels de Educatieve Module?

A Voor welke typen kandidaten is de Educatieve Module (in potentie) interessant?

B Wat maakt de Educatieve Module (in potentie) meer of minder geschikt voor verschillende typen kandidaten?

Om in kaart te brengen hoe er meer kandidaten voor het lerarenberoep kunnen worden aangetrokken, is hier enerzijds bekeken met welke huidige en nieuwe doelgroepen de instroom vergroot kan worden (1.1), en anderzijds welke factoren de Module (meer) aantrekkelijk kunnen maken (1.2). Zo kunnen zowel in algemene zin als per specifieke doelgroep aandachtspunten voor verhoging van de instroom geformuleerd worden.

1.1 Doelgroepen voor de Educatieve Module

Hieronder bekijken we per specifiek type kandidaat in hoeverre en waarom deze geschikt wordt bevonden voor de Module (volgens de ULO-opleidingsdirecteuren die een vragenlijst invulden, zie ook Bijlage 1 en Tabel 2), en op welke typen kandidaten dus potentieel ingezet zou kunnen worden voor het verhogen van de instroom in de Module.

Verschillende routes naar de Educatieve Module

Hierbij hebben we een onderscheid gemaakt in drie routes waarlangs kandidaten de Module kunnen instromen: vanuit een *studieloopbaan*, *vakinhoudelijke loopbaan* of een *onderwijsloopbaan*. Deze routes benadrukken wat kandidaten aan achtergrond en competenties meebrengen, op weg naar het bekwaam worden op vakinhoudelijk, vakdidactisch en pedagogisch gebied. Dit is ten dele een conceptueel onderscheid dat helaas geen recht doet aan de enorme diversiteit die er binnen de verschillende typen bestaat, of de mogelijke overlap tussen de routes (zo kan een zij-instromer potentieel meerdere routes afdekken als diegene met een doctoraal, onderwijservaring en een vakinhoudelijke loopbaan de Module instroomt).

Tabel 2 Gemiddeld bevonden geschiktheid per route naar de Educatieve Module (perspectief ULO's).

Route naar Educatieve Module	Gemiddeld geschiktheids-cijfer op schaal 1 tot 5
 Studieloopbaan	4.5
 Vakinhoudelijke loopbaan	3.8
 Onderwijsloopbaan	2.9

Studieloopbaan

Kandidaten die als verlengde van hun studieloopbaan de Module instromen worden volgens de respondenten van de vragenlijst

het meest geschikt geacht voor de Educatieve Module: zij krijgen gezamenlijk een 4.5 op een schaal van 1 tot 5.

Wanneer we inzoomen op de verschillende subtypen kandidaten die vallen onder studieloopbanen, wordt de Module duidelijk het meest geschikt bevonden voor twee typen kandidaten: de kandidaat die de Module na een verwante universitaire bachelor (of master) volgt (**type 'verwante bachelor'** krijgt een 4.9 op de vijfpunt-schaal), en de kandidaat die de Module volgt na een verwant 'kandidaats'- of 'doctoraal'-diploma uit het verleden (**type 'verwante kandidaats'** krijgt een 4.6 op de vijfpunt-schaal). Dit ligt in de lijn der verwachting aangezien beide typen kandidaten een verwant diploma hebben dat de vakinhoud (grotendeels) afdekt (zie ook tekstkader *Vakinhoudelijke bekwaamheid^x*), en momenteel reeds het grootste deel van de instroom in de Minor/Module vormen. Gezien de beperkte scorering van 4-5 is het merendeel van de respondenten het eens over de geschiktheid van deze kandidaten. Zo wordt bijvoorbeeld gesteld dat de Module voor deze mensen goed aansluit qua vakinhoud, en na de bachelor een logische route is voor een toegankelijke kennismaking met het onderwijs. Wel wordt daarbij opgemerkt dat het naast vakinhoudelijke kennis ook om andere capaciteiten gaat, en een kandidaat daarmee niet zondermeer automatisch geschikt is voor de Module. Bij kandidaten met een verwant doctoraal diploma wordt verder opgemerkt dat diegene weliswaar geschikt is voor de Module, maar tevens direct toelaatbaar zou kunnen zijn voor de eerstegraadsbevoegdheid, dus voor die doelgroep het perspectief eerder de eerstegraads- dan de beperkte tweedegraads bevoegdheid is.

Hierna worden kandidaten die over een hbo-diploma beschikken en een universitaire vakinhoudelijke (pre-) master volgen, het meest geschikt geacht. Dit **type 'hbo/(pre)master kandidaat'** krijgt gemiddeld een

4.4. Een ULO merkt op dat men deze groep met hbo-diploma en veel werkervaring vaak bij zij-instromers/overstappers ziet. En dat met flexibiliteit rondom deeltijd, en/of het volgen van een pre-master/applicaties, een nieuwe doelgroep toegang kan krijgen tot de Module die liever niet een lange tweedegraads hbo-lerarenopleiding wil volgen. Wel wordt de range (3-5) van het geschiktheidscijfer hier al iets breder en wordt opgemerkt dat niet iedereen bij voorbaat geschikt is, omdat de hoeveelheid vakinhoudelijke kennis per hbo-opleiding verschilt. Waar sommige hbo-diploma's in combinatie met een wo-premaster toelaatbaarheid tot de Module betekent (het voorbeeld van natuurkunde wordt genoemd), verlenen andere combinaties níét bij voorbaat toegang tot de Module (een respondent noemt het voorbeeld van kandidaten met een hbo-bachelor en een pre-master technische bedrijfskunde die niet bij voorbaat toelaatbaar zijn tot de Module wiskunde). Al met al is dit een doelgroep met potentie voor de Module, mits de kwalificatiekaders goed afgebakend worden (o.a. duidelijkheid over welke hbo-bachelors met welke wo-premasters toegang verlenen tot een Educatieve Module en vakinhoudelijk een beperkte tweedegraads bevoegdheid kunnen krijgen).

Vakinhoudelijke bekwaamheid

Citaat uit artikel 2.4 Tweede Kamer Besluit (2005).

De leraar:

- beheerst de inhoud van zijn onderwijs
- staat boven de leerstof
- kan de leerstof zo samenstellen, kiezen of bewerken dat zijn leerlingen die kunnen leren
- kan vanuit vakinhoudelijke expertise verbanden leggen met dagelijks leven, werk en wetenschap
- kan bijdragen aan de algemene vorming van zijn leerlingen
- houdt zijn vakkennis en -kunde actueel.

Als laatste studieloopbaanroutes volgen twee nieuwe doelgroepen waar de vernieuwde Verwantschapstabel ruimte voor kan creëren: de vakinhoudelijke universitaire bachelor/masterdiploma's uit het buitenland (**type 'buitenlandse bachelor'** krijgt geschiktheidscijfer 4.3) en de (net) niet verwante (bijv. 'brede') bachelors waarbij men daarnaast nog vakdeficiënties wegwerkt (dit **type '(net-) niet-verwante bachelor'** krijgt qua geschiktheid een 4.2). Onder de eerste categorie kunnen bijvoorbeeld ook statushouders vallen met een buitenlands (vakinhoudelijk) diploma. Aangezien buitenlandse diploma's niet altijd gelijk gewaardeerd worden in Nederland, biedt de Module volgens meerdere respondenten een alternatief aan deze doelgroep die vaak niet een eerstegraads traject kan

starten. Echter worden hier wel kanttekeningen bij geplaatst dat het nogal uitmaakt welke bachelor het betreft, en dat buitenlandse academische diploma's lang niet altijd op wo-niveau gewaardeerd worden door Nuffic, terwijl deze dus vakinhoudelijk wel op academisch bachelor niveau dienen te zijn om de Module in te kunnen stromen (naast eventuele bekendheid met het Nederlands onderwijssysteem; zie daarvoor ook verderop in hoofdstuk 1). Daarnaast zijn er vijf mensen die kanttekeningen plaatsen bij de taalbeheersing: de kandidaat is geschikt op voorwaarde dat de kandidaat goed Nederlands spreekt aangezien de Module erg kort is om eventuele taalproblemen op te lossen.

Bij de net-niet verwante (bijv. interdisciplinaire) bachelors waarbij nog vakdeficiënties wegwerkt worden, is men qua geschiktheidscijfer nog altijd redelijk positief. Deze route wordt door één respondent omschreven als 'ideaal' vanwege het meteen ervaring opdoen voor de klas zonder vertraging op te lopen door vakdeficiënties. Echter in de toelichting wordt ook duidelijk dat niet iedereen te spreken is over het gelijktijdig wegwerken van vakdeficiënties, omdat dit het programma te vol kan maken en het deficiëntiepakket te

groot wordt. Er wordt driemaal benoemd dat de deficiënties bij voorkeur voor aanvang van de Module zijn weggewerkt. Al met al wordt dit als een potentieel geschikte route gezien, vooral als er weinig tot geen vakdeficiënties bestaan, en zal de toekomstige Verwantschapstabel meer duidelijkheid hierover gaan verschaffen. Vast staat dat met de toekomstige verruiming rondom deze bachelors en bovenstaande buitenlandse diploma's ruimte voor nieuwe doelgroepen voor de Educatieve Module kan ontstaan.

Vakinhoudelijke loopbaan

Kandidaten die na een vakinhoudelijke loopbaan de Module instromen worden met gemiddeld een 3.8 (op 1-5 schaal) geschikt geacht. Dit is lager en met wat meer kanttekeningen dan diegenen die instromen vanuit een studieloopbaan. Inzoomend op '**de vakexpert kandidaat**' met vakinhoudelijke werkervaring buiten het onderwijs, krijgt deze qua geschiktheid een 3.9 op de 5-puntschaal. Dit kan dus een zij-instromer of 'second career teacher' omvatten, die vanuit zijn/haar loopbaan veel vakinhoudelijke kennis

heeft (bijvoorbeeld een professional uit het bedrijfsleven, of iemand die promoveert) en daarna het onderwijs in wil gaan. Enerzijds wordt door bijna iedere respondent teruggekoppeld naar de vooropleiding die dan wel voldoende passend dient te zijn. Anderzijds is er ook een respondent die het niet zozeer over de precieze vooropleiding maar breder over kennisniveau heeft, en iemand die stelt dat deze route 'afhankelijk is van hoe eerder verworven competenties (EVC's) gewaardeerd worden en of daar gezamenlijkheid in kan worden gevonden'. Het erkennen en waarderen van eerder/elders verworven competenties [EVC's] wordt als één van de sleutels gezien in het bieden van flexibele en passende opleidingsroutes aan kandidaten die reeds kennis en ervaring elders (zoals in de werkcontext) hebben opgedaan^x. Afhankelijk van hoe de waardering van EVC's de komende jaren wordt vormgegeven, kan een bredere doelgroep van kandidaten met een vakinhoudelijke loopbaan een flexibele opleidingsroute geboden worden.

Het type 'hybride docent' wordt met een 3.7 beoordeeld als iets minder geschikt, hoewel nog wel ruim boven het schaalgemiddelde. De hybride docent ambieert om binnen en buiten het onderwijs werkzaam te zijn, en is veelal ook een zij-instromer die niet een gehele overstap naar het onderwijs maakt, maar als hybride professional werkzaam is bijvoorbeeld in het bedrijfsleven en dit combineert met het onderwijs. Eerder onderzoek liet zien dat één op de acht à negen leraren in het vo een tweede baan heeft, en dat één op de vijf hoogopgeleiden in Nederland zou willen lesgeven als ze dit kunnen combine-

ren met hun huidige of een andere baan^{xi}. Hybride docenten houden daarnaast de kennis in praktijkvakken actueel. Ondanks deze potentie wordt opnieuw door bijna alle respondenten teruggekoppeld naar de vooropleiding die passend dient te zijn. Wederom is er één respondent die het breder op kennisniveau betreft, en één respondent die stelt dat hun ULO deze doelgroepen veel ziet, maar er in dergelijke gevallen nu alsnog een relevante (minimaal hbo-) vooropleiding wordt gevraagd. Al met al lijkt er een spanningsveld te bestaan tussen de huidige situatie waar een vooropleiding leidend is, en een denkbare toekomstige situatie waarin mogelijk met de erkenning van EVC's meer ruimte zou kunnen ontstaan voor de doelgroepen die vanuit een vakinhoudelijke loopbaan de Module willen instromen.

Onderwijsloopbaan

Kandidaten die vanuit een onderwijsloopbaan de Module in willen stromen worden minder geschikt geacht: zij krijgen gemiddeld een 2.9 en liggen daarmee iets onder het neutrale midden van de schaal. Wel is men positiever (geschiktheid 3.3) over de **kandidaat die zich voor een tweede vak wil kwalificeren** en reeds een onderwijsbevoegdheid heeft voor / ervaring heeft met een ander vak. Eén respondent schetst het voorbeeld dat als de eerdere bevoegdheid een tweedegraads betreft, dan voor het tweede vak de Module met mogelijk vrijstellingen kan worden gevolgd. Bijna alle respondenten stellen dat de geschiktheid afhangt van de vooropleiding, en conclusies lopen uiteen van 'meestal wel geschikt' naar 'het vakinhoudelijk minimum ontbreekt'.

Als laatste scoren de kandidaten '**onbevoegd**' en '**onderbevoegd**' het laagst qua geschiktheid voor de module, te weten een 2.8 respectievelijk een 2.7. Dit zijn kandidaten die reeds werkzaam zijn (geweest) in het onderwijs, maar nog onbevoegd of onderbevoegd zijn. Zij kunnen bijvoorbeeld een afgeronde PABO of hbo-lerarenopleiding hebben gevolgd (*onderbevoegd*), of als onderwijsassistent (*onderbevoegd* of *onbevoegd*) werkzaam zijn. Bij het laatste voorbeeld wordt opgemerkt dat een technisch onderwijsassistent vaak minimaal hbo-opgeleid is en dat dit een interessante doelgroep kan zijn als het een verwant vak betreft. Er wordt opgemerkt dat een EVC-assessment hier mogelijk uitkomst kan bieden. Echter is er ook een respondent die de onderwijsassistent naar de hbo-lerarenopleidingen in plaats van de universitaire Module zou verwijzen. Daarnaast benoemt zo goed als iedereen de vooropleiding die de vakinhoud dient af te dekken, omdat men niet met alléén onderwijservaring de Module in kan stromen.

Bij degenen met lesbevoegdheid (maar *onderbevoegd*) ontstaat geen eenduidig beeld. Waar de ene respondent stelt dat diegenen best geschikt zijn, lettend op de vooropleiding en op de wet, stelt een andere respondent dat h/zij diegene niet naar een universitaire Module zou sturen. Dit heeft mogelijk te maken met de twee verschillende voorbeelden van lesbevoegdheden in de vragenlijst: bij de hbo-lerarenopleiding wordt gesteld dat men reeds tweedegraads bevoegd is. Hoewel dit uiteraard niet een universitaire bevoegdheid is, hebben zij wel al een unieke combinatie van vakinhoudelijke en didactisch-pedagogische ervaring (één respondent interpreteert dit dan ook als type 'kwalificeren voor tweede vak'). Terwijl bij PABO-studenten wel meerwaarde wordt gezien, wordt ook opgemerkt dat zij te weinig vakinhoudelijke kennis hebben, en eerder scholing nodig hebben op vakinhoudelijk en didactisch gebied dan op pedagogisch gebied. Al met al wordt bij deze laatste typen zeer regelmatig terugverwezen naar de vooropleiding in verband met mogelijk missende vakinhoud, en wordt de Module niet altijd als de juiste weg gezien omdat deze kandidaten uit het onderwijs juist het pedagogisch(-didactische) stuk afdekken waar in de Module de focus op ligt.

Eén respondent voegde nog een ander type geschikte Modulekandidaat toe, namelijk iemand die **in bezit is van een buitenlandse lesbevoegdheid** (dit type krijgt geschiktheidscijfer 4 van de respondent). Dit betreft dus niet het buitenlands vakinhoudelijke diploma (zoals eerder besproken onder studieloopbaan), maar een buitenlandse lesbevoegdheid (en valt daarmee onder onderwijsloopbaan). Indien de lesbevoegdheid in Nederland gelijk gewaardeerd wordt, kan men de Module en stage gebruiken om 'om te scholen' naar het

Nederlands onderwijssysteem. Indien de buitenlandse lesbevoegdheid niet gelijk gewaardeerd wordt, kan met de Module een bevoegdheid worden behaald. Daarmee zou het dus vooral een opstap of overstap naar het Nederlands onderwijssysteem zijn, in combinatie met een cursus Nederlandse onderwijscultuur, en kan dit potentieel een nieuwe doelgroep vormen voor de Module. Volgens het Onderwijsloket is de bereidheid van niet-Nederlandse overstappers om een opleiding te volgen vaak groot, maar is de route er naar toe niet inzichtelijk genoeg (bijvoorbeeld bestaat er onduidelijkheid over waar men terecht kan voor informatie over een dergelijk specifiek traject; hoe men zich kan oriënteren op de Nederlandse onderwijscultuur; en of men voorafgaand aan de opleiding aan de taaleis dient te voldoen)^{xii}.

Praktijkvoorbeeld: Statushouders in onderwijstrajecten

Op initiatief van de Nederlandse Vereniging van Wiskundeleraren en Vluchtelingenwerk is het traject **Docentvluchteling** ontstaan, waarbij statushouders die in het land van herkomst (bijv. Turkije) wiskundedocent waren, gedurende 1,5 jaar een bijscholingstraject volgen (met oa. intensief Nederlandse les, didactiek, pedagogiek, en stage lopen).

Concluderend kan gesteld worden dat kandidaten die middels een *studieloopbaan* of *vakinhoudelijke loopbaan* de Module instromen het *meest geschikt* worden geacht. Dit kunnen zowel net-afgestudeerden als oudere zij-instromers zijn: de vakinhoudelijke bekwaamheid blijft veelal leidend. Dat de vakinhoud volgens respondenten grotendeels moet worden afgedekt is logisch gezien in de Module zelf met name de pedagogische en vakdidactische bekwaamheid aan bod komen.

Naast deze specifieke doelgroepen zijn er een aantal algemene manieren geïdentificeerd die de Module aantrekkelijker kunnen maken en daarmee de (zij-)instroom kunnen vergroten, welke we in 1.2 bespreken.

1.2 Verhogen van de (zij-)instroom in de Educatieve Module

Hieronder bekijken we een aantal algemene manieren die de aantrekkelijkheid en daarmee potentieel de instroom in de Module kunnen verhogen. Deze gelden veelal voor alle zojuist besproken typen, en waar benoemd specifiek voor zij-instromers.

Module als bewuste loopbaankeuze van zij-instromers

Uit een landelijk evaluatieonderzoek over de Educatieve Minor/Module^{xiii} is bekend dat Modulekandidaten de Module het meest gebruiken voor het kwalificerende doel (na hun bachelor), en minorstudenten meer als oriëntatie op het lerarenberoep (tijdens hun bachelor). Ook zijn Modulekandidaten over het algemeen ouder wanneer zij starten met het programma, hebben iets meer onderwijservaring, en lijkt het volgen van de Module wat meer een *loopbaankeuze* dan een *studiekeuze*. Soms betreft het ook oudere, zij-instromende kandidaten die graag als leraar aan de slag willen maar niet altijd de ruimte hebben (gehad) om een opleiding te volgen, 'of er bewust voor gekozen hebben eerst andere ervaringen op te doen'.^{xiv}

Ondanks dat er naar ons weten geen onderzoek bestaat dat specifiek zij-instromers in de Educatieve Module in kaart brengt, geldt bovenstaande hoogstwaarschijnlijk ten voeten uit voor de zij-instromende kandidaat: die volgt sowieso de Module in plaats van de minor, is vaak (nog) wat ouder, en ziet de keuze voor de Module als een loopbaankeuze met een kwalificerend doel. Dit beeld wordt in de interviews met zij-instromende Modulekandidaten bevestigd, welke allemaal al wisten dat zij gemotiveerd waren voor het onderwijs, en de Module volgen ter kwalificatie in hun loopbaankeuze:

'Ik had altijd al het idee dat ik het onderwijs in wilde. Ik had al ervaring met het begeleiden van vwo-leerlingen die op de universiteit komen kijken. Toen ben ik eerst een paar jaar gaan werken, maar miste ik dat mijn werk nuttig voelt, wat in het onderwijs wel terugkomt.'
(zij-instromende Modulekandidaat 1).

'Ik wist altijd al dat het onderwijs wat voor mij was. Dus ik ging de Module doen, en had toevallig gelukkig een schoolvak als studie gedaan. Niet om te kijken óf het onderwijs wat voor me is, maar omdat ik wist dat het onderwijs wat voor mij was'
(zij-instromende Modulekandidaat 2).

'De Module zie ik vooral als een praktisch traject: ik kan mijn bevoegdheid halen.'
(zij-instromende Modulekandidaat 3).

Uit de interviews met zij-instromers blijkt dat juist voor hen de Educatieve Module een aantrekkelijke route is, omdat een half jaar voltijd/een jaar deeltijd sneller is dan veel alternatieve trajecten (zoals bijvoorbeeld ZiB-traject, hbo, eerstegraads). Met het oog op de andere verplichtingen die zij-instromers hebben jegens gezin, baan en/of hypotheek, biedt een kort maar krachtig traject voordeel:

'De Module was voor mij een aantrekkelijke optie omdat ik een baan heb, en ik een inkomen moet (blijven) hebben. Dus het alternatief van een eerstegraads master voltijd kon sowieso niet — en in deeltijd voor twee jaar is weer erg lang. (...) Ook het alternatief van een ZiB-traject heb ik bekeken, met een subsidie naar een school klinkt best aantrekkelijk. Maar qua salaris is het voor een ervaren zij-instromer laag instappen: ik zou te veel moeten inleveren⁴. (...) Het galante van de Module is juist de korte duur.'
(zij-instromende Modulekandidaat 2).

4. Een ZiB-traject biedt kandidaten tijdens het traject een salaris. Dit salaris is volgens de inschatting van deze kandidaat lager dan het salaris zou zijn na afronding van de Educatieve Module gecombineerd met diens werkervaring. Zie voor uitweiding over de financiële situatie ook het kopje 'financiële mogelijkheden' verderop in dit hoofdstuk.

Dat zij-instromers de Module aantrekkelijk vinden is echter nog niet terug te zien in de instroomcijfers. We bespreken hierna vier zaken die in de literatuur en data geïdentificeerd zijn als factoren die de Module aantrekkelijk (kunnen) maken: bekendheid van de Module; verbeteren oriëntatietrajecten; doorstroom naar eerstegraads en financiële mogelijkheden.

Bekendheid van de Educatieve Module

Ondanks dat de Modulekandidaten en zij-instromers in de Module gemotiveerd zijn om hun bevoegdheid te halen, en aangeven moeite en tijd te hebben gestopt in hun oriëntatieproces om deze geschikte route te vinden, bleek uit de interviews dat niet voor iedereen duidelijk was dat de mogelijkheid van de Module bestond. Eén zij-instromer kende bijvoorbeeld wel de minor, maar wist niet dat dit traject ook ná de bachelor kan worden gevolgd. Bovendien kwam deze kandidaat daar niet via de 'eigen' oude universiteit achter, maar via de website van een andere universiteit, waarna kandidaat zelf op zoek ging of de Module ook bestond in de eigen regio.

Deze bemerkingen zijn in lijn met de evaluatie van de Educatieve Minor/Module, die in 2020 stelde dat de Module onder studenten, faculteiten en scholen minder bekend is dan de minor of de master van de ULO's. Dit is ook in lijn met bevindingen van een onderzoek dat concludeert dat de universitaire lerarenopleidingen meer zichtbaar gemaakt kunnen worden op scholen, bij regionale loketten en andere lerarenopleidingen^{xv}. Ondanks dat er hierin ondertussen verbeteringen zijn, laten de zij-instromers zien dat het de moeite waard is om nogmaals de vier aanbevelingen met betrekking tot bekendheid van de Module onder de aandacht te brengen:

4. Heldere en consistente communicatie op websites over de mogelijkheden (voorkomen dat geïnteresseerden menen niet in aanmerking te komen zonder contact te zoeken ter check) – *inmiddels naast ULO's ook een taak voor het Onderwijsloket*;
5. Studieadviseurs en andere betrokkenen binnen de faculteiten structureel informeren over het bestaan van (en wijzigingen in) de Module;
6. Inbedding van het leraarschap binnen de vakinhoudelijke bachelors voor een positievere beeldvorming van het beroep;
7. Het stimuleren van interesse in het onderwijs binnen de universiteit (bijvoorbeeld studentassistenten benaderen met mogelijkheden lerarenopleidingen^{xvi}, of oriëntatie op het onderwijsveld^{xvii}).

In aanvulling hierop zullen in aanloop naar de herziene Verwantschapstabel een aantal nieuwe opleidingen geïdentificeerd worden die de vakinhoud van een schoolvak (grotendeels) afdekken, zoals bijvoorbeeld een aantal 'brede bachelors'. Er wordt aangeraden om gericht bij deze studierichtingen studiekeuzevoorlichting in te zetten om studenten op de hoogte te brengen van de (nieuwe) mogelijkheden rondom de Educatieve Module. Deze gerichte werving kan in samenwerking met de Marketing- en Communicatie-afdelingen van de universiteiten zowel intern als extern ingezet worden voor bij bachelorstudenten en (pre-)masterkandidaten.

Omdat veel Modulekandidaten en zij-instromers echter juist niet meer studeren en hun informatie vaker van de website van de ULO halen^{xviii}, is het ook relevant deze up to date te houden. Een andere website die poogt de routes naar lerarenopleidingen inzichtelijk aan te bieden is het

Onderwijsloket, waar zij-instromers dus ook terecht kunnen komen als zij informatie zoeken over de Module. Echter gaven meerdere medewerkers van het Onderwijsloket in verkennende gesprekken aan dat zij-instromers nog niet vaak doorverwezen worden naar de Educatieve Module (helaas worden geen aantallen bijgehouden). Dit had volgens het Onderwijsloket te maken met onduidelijkheid over de wettelijke status van de Module; de verwarring-zaaïende naam “beperkt” tweedegraads bevoegdheid die te beperkt zou klinken; alsook dat zij-instromende kandidaten graag een opleiding in deeltijd willen volgen, wat bij de Module niet overal kan (zie hoofdstuk 2).

Nu de Educatieve Module haar status van ‘experiment’ naar alle waarschijnlijkheid gaat verruilen voor een meer permanente wettelijke status, geldt des te meer dat het loont om helder en consequent, en losstaand van de minor, over de Module te communiceren — middels kanalen die ook juist de geïnteresseerde zij-instromer bereiken.

Uitbreiden en verbeteren oriëntatietrajecten en intakeprocedures

Veel schoolleiders benadrukken het belang van (het uitbreiden van) oriëntatietrajecten en intakeprocedures, redenerend dat een goede oriëntatie en intake mogelijke uitval na instroom in de lerarenopleiding kan voorkomen. Het kan ofwel gaan om verwachtingsmanagement (zie praktijkvoorbeeld in tekstkader *Check-in*), maar kan ook een meer open oriëntatie zijn die de instroom in de Module mogelijk kan verhogen (zie praktijkvoorbeeld *Oriëntatieprogramma*). Een aantal van de ULO’s heeft een dergelijke ‘Eerste hulp bij onderwijs week’ of startweek. Indien groot genoeg, zou zo’n introductie, oriëntatie en/of intake ook apart voor een groep zij-instromers kunnen worden gehouden.

In de interviews met schoolleiders wordt ook het belang van een goede intake met name voor zij-instromers onderschreven, zodat wederzijdse verwachtingen over de Module en het onderwijs voor aanvang zijn besproken. De zij-instromer neemt immers vaak een groter risico door zijn baan op te zeggen, dus moet weten waar h/zij aan toe is. Dit kan bijvoorbeeld door mee te kijken op scholen of zorg dragen voor het verstrekken van juiste en complete informatie, zodat men ongeveer weet wat men kan verwachten.

Modularisering en doorstroom naar eerstegraads lerarenopleiding

De Module kan zowel als een eindstation en als een tussenstation richting een eerstegraads bevoegdheid worden gezien. Afhankelijk van de (thuis)situatie kan voor sommige zij-instromers meteen in de eerstegraads opleiding instromen te intensief en belastend zijn. Wanneer de doorstroom van Module naar eerstegraads

Praktijkvoorbeeld: Check-in student, opleidingsschool en opleidingsinstituut

Bij de UvA wordt met de opleidingsscholen voorafgaand aan de start van de opleiding een *Check-in* georganiseerd. Het doel is om kandidaten al voor de start kennis te kunnen laten maken met de opleidingsschool en de lerarenopleiding. Om een goed beeld te krijgen van wat je kan verwachten, en een goede start te kunnen maken, komen een aantal vragen aan bod, zoals: ‘Welk beeld heb je van het beroep van leraar in het voortgezet onderwijs, en hoe reëel is dat? Hoe wordt er lesgegeven op mijn stageschool, welke visie op leren hebben ze?’

De *Check-in* behelst een intakegesprek met een vakdidacticus over o.a. toelaatbaarheid; een startbijeenkomst met opdrachten welke worden nagekeken door het stagebureau; een meeloop-dag met een docent op de school waar je straks stage gaat lopen; en een kennismakingsgesprek met de begeleider op school.

Praktijkvoorbeeld: Oriëntatieprogramma Onderwijs en vrijstellingsmogelijkheden

Bij Education and Learning Sciences aan Wageningen University bestaat een korte oriëntatiecursus (*Orientation on Teaching and Training*) die studenten volgen binnen hun bachelor waarin zij kennismaken met en onderzoeken of het onderwijs (VO, mbo, hbo) wat voor hen is. Momenteel wordt intern verkend of studenten die deze cursus hebben gevolgd, wellicht vrijstelling kunnen ontvangen voor een deel van de Educatieve Minor/Module, wat de instroom in de Minor/Module kan laten toenemen.

lerarenopleiding soepel(er) is, en de scholing tot eerste-graads potentieel zelfs gefaciliteerd en bevorderd wordt door werkgevers, is het aantrekkelijker om (eerst) de Module in te stromen. In het kader van *modularisering* wordt ook ingezet op een soepele overgang tussen Modules, maar in de praktijk bleek dit nog niet onder alle geïnterviewde zij-instromers bekend — terwijl het hen wel potentieel kan overtuigen om een eerste behapbare Module te volgen, en potentieel later meer.

'Vanuit mijn ULO was niet duidelijk dat de Module feitelijk het eerste semester is van een eerstegraads opleiding. Ik kwam dat toevallig online via een andere ULO tegen. Dit zou nog meer benadrukt kunnen worden, ook bij de ULO's die zelf weliswaar geen eerstegraads aanbieden. Het kan mensen zoals mij toch over de streep trekken om vast de Module (dichterbij) te gaan doen, en eventueel later (elders/alsnog) de eerstegraads.'
(zij-instromende Modulekandidaat 3).

'Ik besloot de Module te gaan doen, en dan na de Module een jaar of drie vliegrepen maken. En dan hoogstwaarschijnlijk daarna de eerstegraads bevoegdheid halen.'
(zij-instromende Modulekandidaat 2).

Financiële mogelijkheden

Eén van de belemmeringen die zowel in de eerdere evaluatie als in de interviews met zij-instromers naar voren komt, is een financiële belemmering om de Module in te stromen. Uit de evaluatie in 2020 bleek reeds dat weinig Modulestudenten gebruik maken van bestaande subsidiemogelijkheden, en werd aangeraden om de informatievoorziening over subsidiemogelijkheden overzichtelijker te communiceren, omdat er wel degelijk financiële belemmeringen ervaren werden^{xix}.

Ook uit de interviews met zij-instromers blijkt dat er, en wellicht nog wel grotere, financiële belemmeringen ervaren worden. Juist zij-instromers kunnen de Module niet als onderdeel van hun studie(-lening) volgen, maar zijn ook geen onderdeel van een gesubsidieerd ZiB-traject, terwijl zij wel vaak financiële verplichtingen jegens hypotheek of kinderen hebben. Daarmee zijn met name de zij-instromers in de opleiding meer aangewezen op hun eigen bekostiging, in combinatie met bestaande (niet-dekkende) subsidiepotjes.

'Het zijn dergelijke praktische dingen die je in een wurggreep kunnen houden: hoé ga ik dit doen, hoe lukt het om het onderwijs in te gaan terwijl je al een gezin hebt, soms kostwinner bent, etc.'
(zij-instromende Modulekandidaat 2).

'Als je niet meer studeert heb je ook geen studenten-OV-kaart, terwijl bij de ULO wel vaak wordt aangenomen dat je die hebt. Zonder studenten-OV naar mijn stage in een andere stad reizen is behoorlijk duur.'
(zij-instromende Modulekandidaat 1).

Het onderstrepen van de bestaande subsidieregelingen (bijvoorbeeld subsidie 'Korte Scholingstrajecten VO') en het uitbreiden van subsidiemogelijkheden strekt dus met name voor zij-instromers enorm tot de aanbeveling.

Financiële belemmeringen die zij-instromers ervaren kunnen wellicht voor een deel overwonnen worden door een constructie waarin de Educatieve Module onderdeel zou worden van een gesubsidieerd zij-instroom in het beroep (ZiB)-traject. Deze mogelijkheid bestaat momenteel niet, maar dit wordt binnen sommige ULO's wel als een kansrijke oplossing gezien voor zij-instromers die via een kort traject hun beperkte tweedegraads bevoegdheid willen halen, zonder dat zij het gevoel hebben 'weer volledig student te worden' of de bevoegdheid behalen om financiële reden niet haalbaar is. Een mogelijkheid die aansluit bij de trend van modularisering is dat toekomstig de bestaande ZiB-subsidie opgesplitst zou worden in *stap 1*: een beperkt tweedegraads bevoegdheid middels Module (ook nog steeds een optie als eindstation), en vervolgens *stap 2*: een eerstegraads bevoegdheid.

Belang van registratie data

Tot slot dient te worden opgemerkt dat er veel wordt gesproken over en ingezet op zij-instromers in de Module, maar dat nergens (ook nog niet structureel binnen ULO's) aantallen hierover worden bijgehouden. Indien dit toekomstig zo blijft, zal überhaupt niet inzichtelijk worden of de zij-instroom is toegenomen, laat staan welke factoren daarbij van belang blijken. Een overkoepelend aandachtspunt betreft dan ook om landelijk op dezelfde manier te registreren, zowel met betrekking tot zij-instroom in de Module, verwachte verruiming Verwantschapstabel, alsook doorstroom van de Module in de eerstegraadsopleidingen.

2 | Opleiding en begeleiding tijdens de Educatieve Module

Onderzoeksvraag 2

Op welke wijze kunnen de verschillende typen kandidaten het beste opgeleid en begeleid worden door de lerarenopleiding (*tijdens* de Educatieve Module)?

2.1 Opleiding en begeleiding per type Modulekandidaat

Hoewel het uiteraard de bedoeling is dat elke individuele student een opleidingsaanbod afgestemd op zijn/haar ontwikkelbehoeften en begeleiding op maat krijgt, identificeren we ook per globale route naar de Module (uit hoofdstuk 1) een aantal specifieke aandachtspunten voor opleiding en begeleiding van deze typen (potentiële) kandidaten.

Studieloopbaan

Bij de typen **verwante bachelor** en **-kandidaats** worden door respondenten geen specifieke eisen gesteld aan de opleiding en begeleiding van deze kandidaten, anders dan dat voor alle kandidaten geldt.

Bij de **buitenlandse bachelor** wordt de Nederlandse taaleis en kennismaken met de Nederlandse onderwijscultuur wel apart benoemd. Bij de typen (potentiële) kandidaten met een hbo-**diploma** en met een **(net-)niet-verwante bachelor** wordt benoemd dat de Module dan flexibeler, in deeltijd gevolgd moet kunnen worden, met eventuele applicaties ernaast. De omvang van vakdeficiënties mag niet te groot zijn en meerdere respondenten benoemen dat deze bij voorkeur al weggewerkt zijn voor aanvang van instroom in de Module. Ook wordt in het laatste geval gesteld dat mogelijk extra begeleiding nodig is.

Vakinhoudelijke loopbaan

Bij de typen die onder de vakinhoudelijke loopbaan vallen – de **vakexpert** die een **second career teacher of hybride docent** is – worden qua opleiding de flexibiliteit van een deeltijdopleiding benoemd, en dat het ook afhangt van hoe EVC's gaan worden gewaardeerd (zie voor EVC ook hieronder). Verder wordt gesteld dat deze typen altijd een specifieke begeleidingsbehoefte hebben, omdat het onderwijs een nieuw vak voor hen is terwijl het lang geleden was dat men zelf op school zat, en daarmee tegen andere zaken aanloopt dan andere stagiairs. Mits dus rekening kan worden gehouden met deze opleiding- en begeleidings-

behoeften (en mits een relevante vooropleiding afgedekt is, zie hoofdstuk 1) zijn deze kandidaten die (zij-)instromen vanuit een vakinhoudelijke loopbaan geschikt voor de Educatieve Module.

Onderwijsloopbaan

Als onderdeel van de onderwijsloopbaan werd door respondenten het **type dat kwalificeert voor een tweede vak** het meest geschikt bevonden, en qua opleidingseisen behoeft deze volgens respondenten dan vooral het vakdidactische deel van de Module, soms aangevuld met onderwijspraktijk. De kandidaat heeft namelijk voor het eerste schoolvak al basisvaardigheden, leertheorieën en pedagogiek gedaan, en zou vrijstellingen kunnen ontvangen voor in ieder geval het pedagogisch deel.

Voor de typen die **onbevoegd of onderbevoegd** zijn wordt bij de opleidingseisen eigenlijk voortdurend eerst teruggekoppeld naar de vooropleiding. Dit geeft aan dat de vakinhoudelijke eis voor instroom in de Module nog niet goed afgedekt is alvorens kan worden nagedacht over wat dit dan voor specifieke opleiding en begeleiding tijdens de Module zou vragen.

Bij het door één respondent toegevoegde type **buitenlandse lesbevoegdheid** wordt als opleidingseis wederom gesproken over de Nederlandse taaleis en onderwijscultuur, en begeleiding op het cultureel gebied van wat de Nederlandse leerling verlangt.

2.2 Algemene aanbevelingen over opleiding en begeleiding van Modulekandidaten

Differentiatie bij het opleiden van zij-instromers: **peergroups**

Daarnaast kunnen bij het opleiden van zij-instromers een aantal algemene zaken relevant zijn, zoals het differentiëren van zij-instromers middels peergroups van zij-instromende professionals. Momenteel is het opsplitsen in aparte groepen niet voor elke lerarenopleiding lonend of haalbaar omdat het soms nog kleine aantallen betreft. Zo volgt landelijk bijvoorbeeld ongeveer één op de vier van alle Module- en Minorkandidaten de Educatieve Module (gedurende 2018-2021)^{xx}, waarbij regionaal grote verschillen bestaan met bijvoorbeeld 37% van de kandidaten aan de Universiteit van Amsterdam als Modulestudent, en slechts 3% aan de Universiteit Twente (2018-2020)^{xxi} (voor zij-instromers in de opleiding zijn geen aparte landelijke cijfers bekend). Bij sommige ULO's zitten minor- en Modulekandidaten; regulier en zij-instromer bij elkaar in één groep, en weten/maken opleiders niet altijd het onderscheid tussen de verschillende typen kandidaten. Echter wanneer het de bedoeling is dat Module-instroom en zij-instroom gaan toenemen, lijkt het verstandig om in te zetten op differentiatie tijdens de opleiding. Indien dit niet met aparte (zij-instroom)groepen kan, kan ook in dezelfde groep per leerbehoefte gedifferentieerd worden door bijvoorbeeld andere opdrachten of lengte van het traject aan te bieden (deze laatste optie blijft

impliciet in de interviews). Ook kan een wat bredere groep opgezet worden met oudere studenten, kandidaten met een ander voortraject dan meteen doorgestroomd uit de studie, en deeltijders. Op sommige plekken wordt zelfs geëxperimenteerd met een bèta-peergroep voor zij-instromers, welke de zij-instromers niet per specifieke opleiding maar per richting clustert.

Mogelijkheden deeltijd onderwijs

Een veelgehoord geluid is de roep om meer deeltijd-mogelijkheden, juist voor zij-instromers in de opleiding. Eerder onderzoek onder hbo- en universitaire leraren-opleidingen liet zien dat een ruime meerderheid van de zij-instromers de opleiding in deeltijd volgt: 72% van de zij-instromers versus 13% van de reguliere instroom volgt de opleiding in deeltijd^{xxii}. Zo hebben zij soms een gezin, of kunnen hun oude baan (om financiële redenen) nog niet geheel opgeven. Uit de evaluatie van de Educatieve Minor/Module uit 2020 bleek dat zowel opleiders, scholen als (oud-)studenten aangaven dat een deeltijdvariant meer werkbaar is, en als bijkomend voordeel mogelijk ruimte zou kunnen scheppen om op meerdere scholen praktijkervaring op te doen^{xxiii}. Deze deeltijdvariant bestaat bij een aantal ULO's, maar nog niet bij alle. Ook navraag onder een aantal zij-instroomcoördinatoren benadrukt dat zij-instroom in de Module verhoogd zou kunnen worden als de 30 ECTS flexibel naast een (beperkte) baan te volgen zijn.

Uit de interviews met zij-instromers bleek ook dat juist de zij-instromers die andere verplichtingen jegens gezin of oude baan hebben, soms echt niet anders kunnen dan de Module in deeltijd volgen:

'Ik volg de Module in deeltijd en heb een coulante werkgever, waardoor ik mijn inkomen grotendeels kon behouden, en erbij ging studeren. Maar ik zou niet weten hoe je dit ooit als zij-instromer in voltijd zou moeten doen. Bijvoorbeeld 3 dagen stage lopen naast 0.4 fte werken, als dat al genoeg is voor je inkomen..? Deeltijd maakt dit voor mij mogelijk, anders kon ik de Module niet volgen.'
(zij-instromende Modulekandidaat 2).

Echter uit de interviews met de schoolopleiders komt ook het dilemma naar voren dat men de deeltijdwensen van kandidaten tegemoet zou willen komen, maar dit voor scholen ook ingewikkeld is, omdat zij liever niet veel stagiairs hebben die allemaal één dag in de week stage lopen op hun school. Zij hebben liever een stagiair die volledig inzetbaar is en een snelle leercurve heeft dan iemand die maar één (à anderhalve) dag in de week beschikbaar is. Hier spelen dus soms ietwat tegenstrijdige belangen waar rekening mee dient te worden gehouden bij het inrichten van de opleiding van zij-instromers.

Mogelijkheden hybride onderwijs

Regelmatig komt in beleidsdocumenten ook voorbij dat hybride onderwijs (dwz. onderwijs dat deels online en deels in vivo plaatsvindt, meer tijd- en plaats-onafhankelijk) met name voor zij-instromers de aantrekkelijkheid van trajecten zou kunnen vergroten. Desondanks is het in de interviews met de zij-instromers niet als zodanig benoemd. Er werd door één zij-instromer wel een tussen-vorm van een online maandelijkse (vrijwillige) avondbijeenkomst met de driehoek benoemd, maar al met al lijkt niet al volop sprake van hybride onderwijs in de Module. Toekomstig zou nog verkend kunnen worden of dit een succesvol middel zou kunnen zijn in het verhogen van de zij-instroom in de Module.

Eerder verworven competenties (EVC's) erkennen en waarderen

Ondanks dat een EVC-procedure meestal niet opgestart wordt voor minder dan 30 ECTS, behelst de Module zelf natuurlijk impliciet meer dan de 30 ECTS op het pedagogisch-didactisch gebied, omdat bij instroom ook de vakinhoud afgedekt dient te zijn. In de vragenlijst wordt de waardering en erkenning van eerder/elders verworven competenties [EVC's] regelmatig benoemd als onderdeel van geschiktheid en opleiding van Modulekandidaten. Vaak wordt expliciet benoemd dat opleidingsmogelijkheden afhangen van hoe het erkennen en waarderen van EVC's (hier met name *summatief EVC* rondom toelating en vakdeficiënties^{xxiv}) zich in de toekomst ontwikkelt. Bijvoorbeeld de mogelijkheid van een EVC-toelatingsassessment en applicaties voor kandidaten die menen net buiten boord te vallen voor instroom in de Module; het bieden van vrijstellingen en verlichting; of het aanbieden van keuzecursussen voor zij-instromers in een blended vorm^{xxv}. Ondanks dat het voor de korte Module zelf geen

grote vrijstellingen betreft, kan het voor het vakinhoudelijk gebied weldegelijk relevant zijn. In het EVC-project dat binnen ICL van start is gegaan zou verder uitgezocht kunnen worden hoe er ook specifiek binnen de Educatieve Module meer ruimte voor het erkennen en waarderen van EVC's (en mogelijk het ontwikkelen van vakinhoudelijke applicatiepakketten) ontstaat. Een schoolopleider schetst het dilemma van kwaliteit behouden versus gemotiveerde kandidaten kunnen toelaten als volgt:

'Het is een dilemma dat er voor instroom in de Module bepaalde vakkennis nodig is, maar ook enige flexibiliteit nodig is voor als er een paar studiepunten vakkennis ontbreken. Hier zijn niet altijd gelijke ideeën over tussen de ULO's, binnen de ULO, op scholen, én dan verschilt het ook nog eens per schoolvak. Uiteraard moet men kwalitatief uiteindelijk goed les kunnen geven: ivm de status van het beroep wil men niet zomaar iedereen een bevoegdheid geven. Maar je wil ook niet vóór instroom al bepaalde zij-instromers met veel werkervaring bij voorbaat weigeren op een paar ontbrekende studiepunten. Een oplossing zou wellicht een soort toetsing voor instroom kunnen zijn.'
(schoolopleider 2).

Tevens kan het voor zij-instromende kandidaten een verschil maken of hun eerdere ervaring gezien en erkend wordt, of dat zij het gevoel hebben net als alle andere beginnende studenten behandeld te worden:

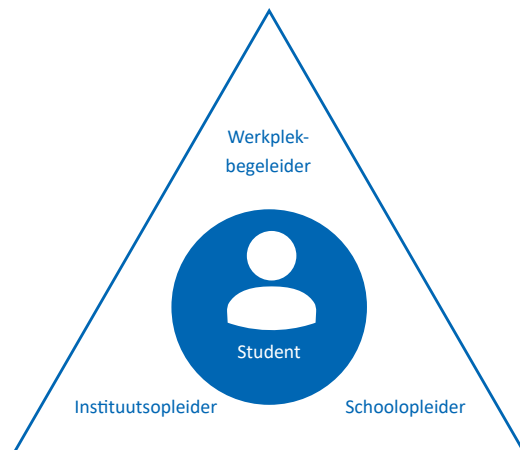
'Ik had 20 jaar geleden al een oriëntatietraject onderwijs en stage op een school gelopen. Voor aanvang van de Module heb ik het oriëntatietraject en afgeronde stage (inclusief vakdidactiek, reflectie etc.) voorgelegd aan de Examencommissie ter verzoek tot vrijstelling van een klein deel van de Module, maar geen vrijstelling gekregen. Ik heb er begrip voor, en wil er zeker niet dramatisch over doen, maar ik heb niet het gevoel gekregen dat ik gezien werd als persoon die al gemakkelijk voor de klas staat, dat toen die dat al gedaan had goed beoordeeld werd.'
(zij-instromende Modulekandidaat 2).

Ook het Onderwijsloket bevestigt het beeld dat zij-instromers/overstappers willen weten of een traject haalbaar is, niet alleen in termen van toelaatbaarheid, maar ook of het traject aansluit bij wat zij-instromers reeds aan competenties, vaardigheden en kennis hebben opgedaan in hun loopbaan^{xxvi}.

Samen Opleiden

Bijna overal krijgt het opleiden en begeleiden vorm door samen opleiden en professionaliseren, in regionale partnerschappen en samenwerkingsverbanden tussen opleidingscholen en -instituten. Het belang van samen opleiden wordt

ook door de schoolopleiders sterk benadrukt: de samenwerking tussen theorie op de lerarenopleiding en het praktische leerproces in de scholen waarbij de student centraal staat in 'de driehoek' (zie Figuur 1). Daarbij benoemen meerdere schoolopleiders dat het belangrijk is dat de school (werkplekbegeleider) een kandidaat begeleidt, maar niet beoordeelt. Uiteraard is het wel des te belangrijker te signaleren als de stage niet goed loopt, juist bij zij-instromers in de Module die maar één stage doen en vaak veel hebben opgegeven om hun onderwijs-carrière te doen slagen.

Figuur 1 De driehoek van opleiding en begeleiding

Uit de interviews met zij-instromers komt naar voren dat er in de praktijk nog wel wat ruimte voor verbetering is in de afstemming tussen lerarenopleiding en school, bijvoorbeeld als het aankomt op de timing van theorie en opdrachten, maar ook dat de Module lijkt ingericht op havo-vwo, terwijl kandidaten in de praktijk ook stages lopen op de mavo/vmbo-t, wat een andere manier van lesgeven en ander niveau van vakdidactiek vraagt. Verder laten administratieve cijfers zien dat ruim 10% van de Modulekandidaten voortijdig is gestopt met de opleiding, en als belangrijkste reden aanvoeren dat zij ontevreden zijn over hun stageplek en de (gebrekkige) begeleiding^{xxvii}.

Een laatste aandachtspunt dat wordt benoemd door schoolopleiders is dat vanuit de school de werkplekbegeleider veel van de begeleiding op zich neemt, en hoe de begeleiding in de praktijk is dus erg van die persoon afhankelijk. Zo staat de ene werkplekbegeleider bijvoorbeeld meer open voor een initiatieven van een stagiair, terwijl een andere begeleider de stagiair vooral laat kennismaken met de eigen lespraktijk. Een optie om hier meer uitwisseling en samenwerking in te krijgen is bijvoorbeeld het initiatief bij de Radboud Docenten Academie, waar een reeks (online) bijeenkomsten wordt gehouden waar werkplekbegeleiders en instituutsopleiders hun ervaringen uitwisselen over de begeleiding en ontwikkelpunten van studenten^{xxviii}.

3 | Begeleiding na de Educatieve Module en behoud voor het leraarsberoep

Onderzoeksvraag 3

Op welke wijze kunnen die verschillende typen kandidaten het beste begeleid worden in de eerste jaren van hun loopbaan op school (*nadat* zij de Educatieve Module hebben afgerond)?

Verlagen van uitval startende leraren

Wanneer kandidaten de Module zijn ingestroomd en hun opleiding achter de rug hebben, blijft het ook na de Module van belang om deze kandidaten goed te begeleiden om hen te behouden voor het beroep van leraar. Het belang van passende inwerk/inductietrajecten wordt de laatste jaren steeds meer erkend: het is wetenschappelijk bewezen de uitval van startende leraren te verminderen, en de didactische vaardigheden te verbeteren – waarmee het dus zowel bijdraagt aan onderwijskwaliteit als aan het bestrijden van het lerarentekort^{xxix}.

Begeleiding startende leraren

Het belang van goede inductietrajecten wordt zowel door de schoolopleiders in de interviews als door de opleidingsdirecteuren in de vragenlijst benoemd. Opvallend hierbij is dat er bij inductie en begeleiding na de Module geen enkel onderscheid meer wordt gemaakt in wie er zij-instromer is of niet, en dit ook niet relevant wordt geacht omdat men nu allemaal gelijke, startende leraar is. Dit betekent dat we vanaf hier ook geen onderscheid meer maken in de begeleiding voor verschillende routes, typen en zij-instromers, maar in plaats daarvan een aantal algemene aandachtspunten voor behoud van startende leraren weergeven. We willen daarmee echter niet suggereren dat er geen taak zou liggen bij het scholenveld om ook in de inductiefase maatwerk te (blijven) leveren aan starters, of dat zij-instromers en Modulekandidaten geen specifieke begeleidingsbehoeften zouden hebben⁵. Op basis van de aanwezige literatuur blijkt juist dat leraren die de Module

5. Er bestaan zeker een paar initiatieven waar wordt ingezet op maatwerk voor de groep zij-instromers in de inductiefase, echter betreft dit naar ons weten nu vooral eerstegraads-trajecten (bijvoorbeeld het project 'Aan de Slag in de Klas' van de UvA, waar begeleiders op school ook worden voorbereid op zij-instromers door de ULO) en geen trajecten specifiek voor zij-instroom in de Module

net hebben afgerond behoefte hebben aan begeleiding op het gebied van (o.a.) klassenmanagement. Ook blijkt dat starters met een Module vakinhoudelijk als sterker worden gezien dan andere (bijv. hbo-)kandidaten, maar op pedagogisch-didactisch nog als wat minder bekwaam worden ervaren (wat vaak gecompenseerd zou worden door hun hoge motivatie voor het leraarschap)^{xxx}. Echter uit de interviews kwam geen (landelijk) beeld van maatwerk in de begeleiding per type kandidaat naar voren, en is hier toekomstig nog vervolgonderzoek naar nodig.

Inductietrajecten

Elke schoolopleider benoemt dat zij een inductietraject op school hebben en het belang daarvan volledig onderschrijven. Wel verschilt het nog per school of de bijeenkomsten hiervan verplicht of meer vrijblijvend zijn. Eén schoolopleider suggereert dat het begeleidingsprogramma gezien zou moeten worden als een 'menukaart' waarbij de begeleiding meer logisch samenhangend, niet vrijblijvend, en in een specifieke volgorde gepresenteerd wordt — zo begint men bijvoorbeeld 'niet toevalligerwijs met het toetje'. In lijn met het professionaliseringsplan zou volgens hem eigenlijk ook een meer gestandaardiseerd begeleidingsplan moeten ontstaan. Zonder dat er reeds gedifferentieerd wordt naar type kandidaat, wordt hier wel de relevantie van maatwerk in de begeleiding onderstreept. Daarnaast blijft het een aandachtspunt dat inductiebeleid niet alleen het belang van de school dient, maar dat het ook een ontwikkelingstraject is voor de startende leraar die zich richting eerstegraads bevoegdheid wil bewegen, en daarmee is een structurele samenwerking tussen scholen en ULO's van groot belang.

De vijf pijlers van inductietrajecten

Zie: Helms-Lorenz (2021).

- 1 Werkdrukvermindering: leerzaam werk met een daarbij passende werkdruk.
- 2 Enculturatie: aandacht voor schoolcultuur en schoolbeleid.
- 3 Professionele ontwikkeling: Begeleiding door middel van professionele ontwikkelplannen
- 4 Observatie en begeleiding in de klas: Ondersteuning in de klas in de vorm van feedback en vakdidactische coaching naar aanleiding van observaties.
- 5 Intervisie en gerichte begeleiding: intervisie, (vak)coaches, workshops en onderzoek.

In algemene zin worden verder zowel elementen onderscheiden die draaglast verminderen (bijvoorbeeld kleiner takenpakket voor de startende leraar) alsook elementen die de draagkracht vergroten (bijvoorbeeld aangepaste begeleiding per fase)^{xxxi}. We onderscheiden hier specifiek de thema's HRM-beleid, differentiëren tussen begeleiden en beoordelen, en loopbaanperspectieven bieden.

Onderdeel strategisch HRM-beleid

Zowel de schoolopleiders als opleidingsdirecteuren benoemen, in lijn met de literatuur^{xxxii}, dat het verbeteren van strategisch personeelsbeleid belangrijk is in het behouden van leraren. In de eerste jaren dient bijvoorbeeld een kleiner takenpakket voor de startende leraar geboden te worden en zijn kleinere klassen van belang voor enige werkdrukvermindering^{xxxiii}.

Ook benoemt een opleidingsdirecteur dat het relevant is om de bevoegdheden van leraren bij te houden bij de HR van scholen, zodat bij potentiële tekorten in formaties iemand met een beperkte tweedegraads aangemoedigd wordt om een eerstegraads bevoegdheid te behalen. Het actief bevorderen hiervan door scholen en werkgevers vraagt om een structurele administratie van bevoegdheden van werknemers.

Tevens als onderdeel van HRM-beleid wordt benadrukt dat het coachen en begeleiden van leraren tijdens hun eerste jaren wel uren kost, en hier plek voor moet worden gemaakt in de taak- en aanstellingen^{xxxiv}. Daarnaast is er een opleidingsdirecteur die het HRM-beleid betreft bij de suggestie om ook bedrijven te beïnvloeden om hybride docenten toe te staan.

Scheiding tussen begeleiden en beoordelen

Door de schoolleiders wordt aangekaart dat het belangrijk is om te (blijven) differentiëren tussen begeleiding en beoordeling. Ook na afloop van de Module wordt een startende leraar vaak beoordeeld op zijn/haar functioneren bijvoorbeeld in een aanlooptraject naar een vast contract bij de school. Het begeleiden in de ontwikkeling tot een goede leraar dient hierbij los te staan van het beoordelen. Soortgelijk komt in de interviews met schoolleiders regelmatig het belang naar voren van het verschil tussen een coach die coacht op de bredere ontwikkeling (bijv. middels lesbezoeken), en een begeleider in de vaksectie/vakcoach (die meer praktische begeleiding op zich neemt).

Praktijkvoorbeeld: Tools voor de begeleiding van startende leraren op school

Er bestaan reeds een aantal handige tools welke in kaart brengen hoe het staat met de begeleiding van startende leraren in een specifieke schoolcontext, na invullen van een aantal vragen met het begeleidingsteam. Deze geven na een 'scan' vervolgens ook op maat advies voor het verdere inductietraject. Zie de [StartWijzer](#) en de [BSL-Ontwerptool](#).

Loopbaanperspectieven bieden in het onderwijs

Als laatste thema komt naar voren dat het voor het behouden van leraren erg belangrijk is om hen loopbaanperspectieven te (blijven) bieden in het onderwijs. Er wordt gesteld dat niet iedereen lijkt te weten wat de ontwikkelmogelijkheden in het onderwijs zijn, en hoe men vooruit kan komen ook in een andere rol dan alleen die van leraar (zie bijvoorbeeld het beroepsbeeld leraren^{xxxv}: school(op)leider, mentor, decaan, teamleider, zorgcoördinator, lerarenopleider e.d.). Soortgelijk suggereren ook de opleidingsdirecteuren dat bij- en nascholing belangrijk is om kandidaten te behouden, en hen goed te begeleiden in professionalisering middels bijvoorbeeld cursussen en onderzoek.

Conclusies

In dit rapport stond de vraag centraal hoe meer kandidaten, waaronder zij-instromers, aangetrokken, opgeleid en behouden kunnen worden voor het lerarenberoep middels de Educatieve Module.

Concluderend kan gesteld worden dat de Educatieve Module een noemenswaardig aantal startbekwame leraren aflevert, en met alle huidige ontwikkelingen rondom de nieuwe wettelijke status en Verwantschapstabel ook nog potentie heeft haar instroom te verhogen. In deze rapportage zijn hiervoor een aantal aanknopingspunten gegeven op het gebied van o.a. bekendheid en subsidies, en zijn geschikte doelgroepen hiervoor geïdentificeerd: met name kandidaten die de Module instromen via een studieloopbaan of een vakinhoudelijke loopbaan.

Daarnaast is beschreven hoe na instroom ook de opleiding en begeleiding vormgegeven kunnen worden, door met name voor zij-instromers in te zetten op deeltijdmogelijkheden en differentiatie, en voor alle kandidaten passende inductietrajecten ingebed in een strategisch HRM-beleid. Tezamen kunnen deze pijlers hopelijk richting geven aan een soepele in-, door- en uitstroom voor de Educatieve Module, ten einde meer kandidaten aan te trekken en behouden voor het lerarenberoep en zo het lerarentekort terug te dringen.

Checklist met aandachtspunten

Hieronder zetten we de besproken aandachtspunten en aanbevelingen nogmaals op een rij bij wijze van 'checklist', ingedeeld per thema/fase in lijn met de hoofdstukken. Ondanks dat deze punten niet allemaal uniek zijn voor de Module en/of voor zij-instromers, zorgen deze samen weliswaar voor het aantrekken, opleiden en begeleiden van meer (zij-instromende) kandidaten voor de Educatieve Module.

Tot slot dient te worden opgemerkt dat het bovenal het meest belangrijk is dat geïnteresseerden voor het onderwijs de voor hen meest passende route bewandelen — of dit nu de Educatieve Module betreft of een andere route — om uiteindelijk in het onderwijs aan de slag te kunnen. De focus lag in deze rapportage specifiek op de (zij-)instroom in de Educatieve Module, maar dat is uiteraard slechts één van de routes naar het beroep, en daarmee naar de oplossing van het lerarentekort.

Aantrekken

- Met name instroom in Module via een studieloopbaan en een vakinhoudelijke loopbaan worden door ULO's meest geschikt geacht (zie hoofdstuk 1 voor subtypen en achtergrond).
- Naast de bekende minorstudent ontstaan ook steeds meer Modulekandidaten, zij-instromers/overstappers, deeltijders en toekomstige nieuwe doelgroepen die de Educatieve Module (potentieel) volgen. Juist voor zij-instromers kan de Module vaak een aantrekkelijke korte route naar een bevoegdheid zijn.
- Uit de data zijn vier factoren geïdentificeerd die de instroom in de Module kunnen doen toenemen: bekendheid, verbeteren oriëntatietrajecten, doorstroom naar eerstegraads bevoegdheid, en financiële mogelijkheden:
 - **Bekendheid Module:** Er dient richting ULO's en (potentiële) kandidaten helder gecommuniceerd te worden over de toekomstige wettelijke status van de Educatieve Module en de herziene Verwantschapstabel.
 - Keuzevoorlichting over Module voor nieuw geïdentificeerde opleidingen en doelgroepen (bijv. studenten 'brede bachelors') in het kader van herziene Verwantschapstabel, bijv. middels landelijke campagne of MarCom-afdelingen van Universiteiten.
 - Landelijk platform (Onderwijsloket) dat, nadrukkelijk voor zij-instromers, informatie update en adviseert over mogelijke (zij-instroom) routes.
 - Het zichtbaar maken van de Module op scholen, bij regionale loketten en bij andere lerarenopleidingen kan bijdragen aan verhogen van instroom in de Module (de meerwaarde van beperkte tweedegraads bevoegden specifiek onder de aandacht brengen bij scholen).
 - **Oriëntatietrajecten:** uitbreiding en verbetering van het oriëntatieproces kunnen zowel de instroom doen verhogen als de uitval tijdens de Module verkleinen.
 - **Doorstroom eerstegraads:** meer soepele en bevorderde doorstroom naar eerstegraads kan instroom in Module doen toenemen (ihkv. modularisering steeds meer gezien als "eerste helft") en uiteindelijk meer eerstegraads bevoegden opleveren.
 - **Financiële belemmeringen:** Creëren van meer financiële mogelijkheden kan ervaren financiële belemmeringen voor instroom Module mogelijk opheffen. Dit kan enerzijds middels het handhaven/uitbreiden van bestaande subsidies. Anderzijds is ook een (toekomstige) mogelijkheid benoemd waarbij een ZiB-traject zou ontstaan voor het behalen van de beperkte tweedegraads bevoegdheid.

Opleiden

- Differentiëren voor zij-instromers kan hen maatwerk bieden tijdens de Module (bijv. middels *peergroups* van zij-instromende professionals in de Module).
- De optie om de Module in deeltijd te volgen creëert met name voor zij-instromers een mogelijkheid om de Module in te kunnen stromen, en beter opgeleid te worden omdat er meer tijd is voor het leerproces naast andere verplichtingen.
- Het erkennen en waarderen van EVC's wordt benoemd als relevant punt tijdens de toelating en opleiding, waarbij veel mogelijkheden voor de Module met applicaties worden gezien, maar ook wordt gesteld dat de opleidingsmogelijkheden (van sommige doelgroepen in het bijzonder) sterk afhangt van hoe het erkennen en waarderen van EVC's zich toekomstig ontwikkelt.
- Betere afstemming tussen ULO's en scholen over focus Module op havo-vwo (ULO) versus vmbo-t (sommige stages).
- Blijvende samenwerking binnen en tussen de regio's (bijv. Samen Opleiden en Professionaliseren), ook met het oog op verbeteren opleiding middels meer afstemming tussen ULO en werkplekbegeleider.

Behouden

- Het belang van inductietrajecten voor startende leraren wordt door alle partijen onderschreven (d.w.z. vanuit scholen maar ook vanuit belang ontwikkeling naar eerstegraads bevoegdheid), maar wordt nog wel verschillend en weinig gestandaardiseerd ingevuld.
- Gezamenlijk aandachtspunt voor scholenwerkveld en ULO's is om in de inductiefase meer maatwerk te leveren aan zij-instromers en Modulekandidaten.
- Strategisch HRM-beleid gericht op o.a. werkdrukvermindering, het structureel bijhouden van bevoegdheden van personeel, en uren beschikbaar stellen voor coaching draagt bij aan het behouden van startende leraren.
- Ook is het van belang om hierbij een onderscheid te (blijven) maken tussen begeleiding en beoordeling van startende leraren.
- Het bieden van loopbaanperspectieven en ontwikkelmogelijkheden in het onderwijs kan bijdragen aan het behouden van starters voor het beroep van leraar.

Algemene aandachtspunten

- Consequentie in taalgebruik: zij-instromers in de opleiding, overstappers, second career teacher, deeltijders (naast zij-instromers in het beroep).
- Registratie van aantallen Modulekandidaten, en aantallen en routes zij-instromers om instroom te kunnen monitoren.

Tot slot

De hoofdlijnen van deze verkenning zijn besproken in een overleg met de ICL-opleidingsdirecteuren in januari 2023, waarna hun feedback verwerkt is in deze rapportage. Er wordt geadviseerd om in ICL-verband uit te zoeken welke thema's navolging krijgen en in samenwerking met partners van het Bestuursakkoord Flexibilisering Lerarenopleidingen opgevolgd worden.

Bronnenlijst

- i. Kamerstukken II, 30331126 (2021, 14 december). Kamerbrief Leraren en onderwijsarbeidsmarkt 2021. <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2021/12/14/kamerbrief-leraren-en-onderwijsarbeidsmarkt-2021>
- ii. Rijksoverheid (2022). *Aanpak lerarentekort*. Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Rijksoverheid. <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/werken-in-het-onderwijs/aanpak-tekort-aan-leraren>
- iii. Rijksoverheid (12 oktober 2020). *Bestuursakkoord Flexibilisering lerarenopleidingen*. Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Rijksoverheid. <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2020/10/12/bestuursakkoord-flexibilisering-lerarenopleidingen>
- iv. De Zwart, S., Van den Berg, T., & Van der Mark, E. (2021). *Onderzoek naar studiesucces bij tweedegraadslerarenopleidingen: Maatregelen voor verminderen van studieuitval en verhogen van studiesucces*. Berenschot. <https://www.voion.nl/media/4168/onderzoek-naar-studiesucces-bij-tweedegraadslerarenopleidingen-oktober-2021.pdf>
- v. Kamerstukken II, 36132, nr. 2 (2022, 10 juni), pagina 1. Voorstel van Wet: Wijziging op de Wet van het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek, de Wet studiefinanciering 2000, en de Wet voortgezet onderwijs 2020 houdende de verankering van het experiment educatieve module en enkele andere aangelegen wijzigingen op het gebied van de lerarenopleiding. <https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/wetsvoorstellen/detail?cfg=wetsvoorsteldetails&qry=wetsvoorstel%3A36132#activity-2022A05792>
- vi. Regeling Verwantschapstabel educatieve minor, nr. DL/B/220470 <https://wetten.overheid.nl/BWBR0028148/2022-09-24>
- vii. Kamerstukken II, 30331126 (2021, 14 december). Kamerbrief Leraren en onderwijsarbeidsmarkt 2021. <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2021/12/14/kamerbrief-leraren-en-onderwijsarbeidsmarkt-2021>
- viii. Onderwijsloket (2022). *Zij-instroom onderwijs: Zij-instroom in het beroep*. <https://www.onderwijsloket.com/over-het-onderwijs/zij-instroom-in-het-beroep/>
- ix. Tweede Kamer. Besluit Bekwaamheidseisen onderwijspersoneel. Besluit van 23 augustus 2005. <https://wetten.overheid.nl/BWBR0018692/2017-08-01>
- x. Spiele, S., Nieveen, N., & McKenney, S. (2022). *Eerder verworven competenties erkennen en waarderen in de universitaire lerarenopleidingen: Een verkenning*. Universiteiten van Nederland/ Interuniversitaire Commissie Lerarenopleidingen.
- xi. Motivaction (29 mei 2017). *Factsheet De hybride docent in cijfers*. Onderzoek door Motivaction in samenwerking met CBS, TNO en EUR. <https://www.motivaction.nl/kennisplatform/nieuws-en-persberichten/de-hybride-docent-in-cijfers>
- xii. Onderwijsloket (2022). *Jaarevaluatie 2021-2022: Het Onderwijsloket*. https://www.onderwijsloket.com/asset_folder/Jaarevaluatie_Onderwijsloket_2021-2022.pdf
- xiii. Van der Pers, M., Runhaar, P., & Den Brok, P. (2020). *Evaluatie Educatieve Module*. Wageningen University & Research/ Interuniversitaire Commissie Lerarenopleidingen. <https://www.wur.nl/en/newsarticle/evaluating-the-added-value-of-the-educatieve-module.htm>
- xiv. Van der Pers, M., Runhaar, P., & Den Brok, P. (2020). *Evaluatie Educatieve Module*. Wageningen University & Research/Interuniversitaire Commissie Lerarenopleidingen.
- xv. Spiele, S., Nieveen, N., & McKenney, S. (2022). *Eerder verworven competenties erkennen en waarderen in de universitaire lerarenopleidingen: Een verkenning*. Universiteiten van Nederland/ Interuniversitaire Commissie Lerarenopleidingen.
- xvi. Van der Pers, M., Runhaar, P., & Den Brok, P. (2020). *Evaluatie Educatieve Module*. Wageningen University & Research/ Interuniversitaire Commissie Lerarenopleidingen.
- xvii. Van Rooij, E., Fokkens-Bruinsma, M., Goedhart, M., Coskun, B., Kuijpers, A., Dam, M., Janssen, F., & de Vries, M. (2019). *Onderzoek naar de vergroting van de instroom in de eerstegraads lerarenopleiding voor wiskunde, natuurkunde, scheikunde en informatica*. Rijksuniversiteit Groningen. <https://research.rug.nl/nl/publications/research-on-increasing-the-enrolment-in-mathematics-physics-chemi>
- xviii. Van der Pers, M., Runhaar, P., & Den Brok, P. (2020). *Evaluatie Educatieve Module*. Wageningen University & Research/Interuniversitaire Commissie Lerarenopleidingen.
- xix. Van der Pers, M., Runhaar, P., & Den Brok, P. (2020). *Evaluatie Educatieve Module*. Wageningen University & Research/ Interuniversitaire Commissie Lerarenopleidingen.
- xx. Universiteiten van Nederland (23 juni 2022). *Lerarenopleidingen: Aantal studenten/deelnemers en afgegeven bevoegdheden Educatieve Module*. Interuniversitaire Commissie Lerarenopleidingen, Universiteiten van Nederland. <https://www.universiteitenvannederland.nl/lerarenopleidingen.html>
- xxi. Van der Pers, M., Runhaar, P., & Den Brok, P. (2020). *Evaluatie Educatieve Module*. Wageningen University & Research/ Interuniversitaire Commissie Lerarenopleidingen.
- xxii. Onderwijs, Cultuur & Wetenschap (2020). *Rapportage zij-instroom leraren 2020* (referentienummer 25768817). Ministerie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap/DOU. <https://www.voion.nl/publicaties/rapportage-zij-instroom-leraren-2020/>
- xxiii. Van der Pers, M., Runhaar, P., & Den Brok, P. (2020). *Evaluatie Educatieve Module*. Wageningen University & Research/Interuniversitaire Commissie Lerarenopleidingen.
- xxiv. Spiele, S., Nieveen, N., & McKenney, S. (2022). *Eerder verworven competenties erkennen en waarderen in de universitaire lerarenopleidingen: Een verkenning*. Universiteiten van Nederland/ Interuniversitaire Commissie Lerarenopleidingen.
- xxv. Dengerink, J., Aarts, R., Maandag, D., Van Rijswijk, M., & Rohof, J. (2021). *Werken met leeruitkomsten in universitaire lerarenopleidingen: Een verkenning*. VSNU.
- xxvi. Onderwijsloket (2022). *Jaarevaluatie 2021-2022: Het Onderwijsloket*. https://www.onderwijsloket.com/asset_folder/Jaarevaluatie_Onderwijsloket_2021-2022.pdf
- xxvii. Van der Pers, M., Runhaar, P., & Den Brok, P. (2020). *Evaluatie Educatieve Module*. Wageningen University & Research/ Interuniversitaire Commissie Lerarenopleidingen.
- xxviii. Radboud Docenten Academie: <https://www.ru.nl/wp-bijeenkomsten-2022-2023>
- xxix. Helms-Lorenz, M., Van de Grift, W., & Maulana, R. (2016). Longitudinal effects of induction on teaching skills and attrition rates of beginning teachers. *School effectiveness and school improvement*, 27(2), 178-204. doi: 10.1080/09243453.2015.1035731
- xxx. Lommertzen, J., Van Casteren, W., Vroegh, T., & Muja, A. (2021). *Evaluatie Educatieve minor en module in het wo*. Onderzoek in opdracht van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. ResearchNed.
- xxxi. Helms-Lorenz, M. (2021). *De rol van het partnerschap Samen Opleiden en Professionaliseren bij de begeleiding van startende leraren*. Kwaliteitsreeks in opdracht van het Platform Samen Opleiden & Professionaliseren. <https://www.platformsamenopleiden.nl/wp-content/uploads/2021/05/210526-Rol-partnerschap-begeleiding-startende-leraren.pdf>
- xxxii. Runhaar, P., Gulikers, J., Wesselink, R., & Wallenaar, M. (2019). *Start Wijzer! Een brede blik op het verbeteren van inductie*. In M. Helms-Lorenz, G. Schellings, & P. Runhaar (Eds.), *Begeleiding Startende Leraren: Praktijk en Theorie*. Garant Uitgevers.
- xxxiii. Helms-Lorens, M., Van der Pers, M., Moorer, P., Lugthart, E., Van der Lans, R., & Maulana, R. (2019). *Begeleiding startende leraren: Eindrapportage 2014-2019*. <https://bsl-ontwerptool.nl/wp/wp-content/uploads/2022/03/0.3-Onderzoek-Begeleiding-Startende-Leraren.pdf>
- xxxiv. Runhaar, P., Biemans, H. & Gulikers, J. (2022). *Start Wijzer! Analyse van Startwijzer-data voor het voortgezet onderwijs*. Utrecht: VO raad.
- xxxv. Snoek, M., de Wit, B., Dengerink, J., van der Wolk, W., van Eldik, S., & Wirtz, N. (Eds.) (2017). *Een beroepsbeeld voor de leraar: over ontwikkelrichtingen en groei van leraren in het onderwijs*. Steunpunt Opleidingsscholen.

Bijlage 1: Vragenlijst lerarenopleidingen

Binnen het bestuursakkoord flexibilisering lerarenopleidingen verkennen we vanuit Wageningen Universiteit/ICL hoe er landelijk **meer kandidaten** voor het beroep van leraar kunnen worden **aangetrokken, opgeleid en behouden** middels de **Educatieve Module [hierna: EM/Module]**, het traject van 30 studiepunten dat na een universitaire bachelor gevolgd kan worden en kwalificeert voor een beperkte tweedegraads onderwijsbevoegdheid.

Op dit moment kan de Module alleen gevolgd worden door studenten met een diploma van een verwante bacheloropleiding of doctoraalopleiding. Waarschijnlijk wordt het per 2023 mogelijk om ook kandidaten met een opleiding buiten de (bestaande) **verwantschapstabel** tot de Module toe te laten (waarbij de vakinhoudelijke bekwaamheid wel uitgangspunt blijft). Bij de beantwoording van de vragen hieronder vragen we u om er van uit te gaan dat dit inderdaad mogelijk wordt.

1 | Achtergrondgegevens

Werkzaam bij: [welke ULO]
Werkzaam als: [in welke functie],
en [eventuele extra rollen].
Ik heb de vragen besproken/ingevuld met collega('s)
in functie(s):..... / N.V.T.

2 | Voor welke type kandidaten is de Module (potentieel) interessant?

We hebben een aantal routes in kaart gebracht via welke kandidaten (nu, maar ook per 2023) de Module kunnen (zij-)instromen: via een *studieloopbaan*; een *vakinhoudelijke loopbaan*; of een *onderwijsloopbaan* (zie toelichting hieronder).

Deze routes benadrukken enerzijds wat kandidaten aan eerder verworven competenties (EVC's) en aan motivatie meebrengen, en anderzijds dat het niet alleen draait om *instroom* in de Module, maar ook om *doorstroom* en *uitstroom* (bijv. in een master, of in het beroep van leraar), dus als onderdeel binnen een gehele loopbaan. Dit is ten dele een conceptueel onderscheid; in de praktijk kan overlap bestaan tussen de verschillende routes. Elke aanlooproute diepen we hieronder verder uit a.d.h.v. voorbeelden van typen kandidaten, en **na deze voorbeelden volgen de vragen om te beantwoorden**.

Studieloopbaan

Kandidaten die de Module na een bachelor (of master) als onderdeel van hun studieloopbaan volgen.

Voorbeelden van typen kandidaten zijn:

- een kandidaat die na een verwante universitaire bachelor (of master) de EM volgt
- een kandidaat die na een verwante 'kandidaats' of 'doctoraal' de EM volgt
- een kandidaat die na een (net) niet-verwante universitaire bachelor (bijv. een 'brede bachelor') de module volgt, en daarnaast vakdeficiënties wegwerkt (o.v.v. toekomstige wet- en regelgeving — kan nu nog niet)
- een kandidaat die over een diploma van een buitenlandse universitaire bachelor (of master) beschikt (bijv. statushouders) (o.v.v. toekomstige wet- en regelgeving — kan nu nog niet)
- een kandidaat die over een hbo-diploma beschikt en een universitaire vakinhoudelijke (pre-)master volgt / gevolgd heeft (o.v.v. toekomstige wet- en regelgeving — kan nu nog niet)

Vakinhoudelijke loopbaan

Kandidaten die vanuit een vakinhoudelijke loopbaan de Module (zij-) instromen.

Voorbeelden van typen kandidaten zijn:

- een 'vakexpert' met vakinhoudelijke werkervaring buiten het onderwijs (bijv. een 'second career teacher')
- een 'hybride docent' die ambieert zowel binnen als buiten onderwijs werkzaam te zijn

Onderwijsloopbaan

Kandidaten die vanuit een onderwijsloopbaan de Module (zij-)instromen.

Voorbeelden van typen kandidaten zijn:

- een kandidaat die reeds werkzaam is (geweest) in het onderwijs maar nog on(der)bevoegd is (kan bijv. onbevoegd zijn, of bijv. een afgeronde PABO of hbo-lerarenopleiding hebben)
- een kandidaat die zich voor een tweede vak wil kwalificeren, en al een onderwijsbevoegdheid/-ervaring heeft voor met een ander vak
- een kandidaat die reeds werkzaam is (geweest) in een andere lesgevende functie in het onderwijs (bijv. onderwijsassistent)

De vragen aan u (in te vullen in de tabel op de volgende pagina):

Vraag 2a)

Kunt u zich nog andere typen kandidaten voorstellen voor wie de Module in potentie interessant kan zijn? Dwz. wie acht u nog meer een geschikte (potentiële) kandidaat voor de Module?

Instructie: Op de volgende pagina treft u een **invultabel**, waarin u bij "uw aanvullingen" (geel) op de stippellijnen in de **2^e kolom** uw **aanvullingen** (andere typen kandidaten) kunt noteren.

Vraag 2b)

In welke mate is de Module (in potentie) **geschikt** voor elk type kandidaat? (Geef ajb. een cijfer).

Instructie: Op de volgende pagina treft u een invultabel, waar u in de **3^e kolom** **per kandidaat** kan aangeven in welke mate u denkt dat de Module geschikt is voor dit type kandidaat (ook: *in potentie* geschikt is voor dit type kandidaat. Eventuele aanpassingen die in het programma nodig zouden zijn volgen pas bij vraag 3 hier onder).

U doet dit door een **cijfer** op onderstaande schaal (1 t/m 5, met 6 = nvt) te kiezen, en deze in de tabel in de **3^e kolom** bij de betreffende kandidaat te zetten:

- 1 = helemaal niet geschikt.
- 2 = weinig geschikt.
- 3 = neutraal.
- 4 = geschikt.
- 5 = heel erg geschikt.
- 6 = nvt/weet ik niet.

Vraag 2c)

Kunt u **toelichten waarom** u de betreffende kandidaat (on-)geschikt acht voor de Module?

(Bijv: Wat is volgens u een belangrijk motief van deze kandidaat om de EM te volgen?

Bijv: In welke mate dienen vakdeficiënties weggewerkt te worden?).

Instructie: Deze toelichting (waarom geschikt, of ongeschikt) kan in de **4^e kolom** genoteerd.

3 | Opleiding en begeleiding van modulekandidaten

Wanneer er meer typen kandidaten de EM instromen, kan dit betekenen dat er maatwerk geboden moet worden tijdens de opleiding. We zijn benieuwd of, en welke aanpassingen er in de opleiding en in de begeleiding van startende leraren volgens u nodig zijn om de module

daadwerkelijk geschikt te maken voor het type kandidaat voor wie u de EM (het meest) geschikt acht.

Vraag 3a)

Als de betreffende kandidaat de Module instroomt, in hoeverre is er dan **maatwerk** nodig op het gebied van **opleiden**, begeleiden en beoordelen? (zie groene kader voor een korte toelichting).

Instructie: In onderstaande tabel kan u (in de 5e – 6e – 7e kolommen rechts) aangeven wat voor **eisen** dit volgens u stelt voor het opleiden, begeleiden en beoordelen van de kandidaat (**open** vraag). Bijv. vereist dit specifiek **maatwerk** voor de kandidaat, en hoe? Vraag 3a vult u **alléén** in voor de kandidaten waarvoor u zojuist bij vraag 2b een **cijfer 4 of 5 (dwz. geschikt)** heeft gegeven.

Opleiden	bijv. de pedagogische en onderwijskundige theorie, of het wegwerken van deficiënties.
Begeleiden	bijv. de begeleiding van instituutsopleiders en/of werkplekbegeleiders.
Beoordelen	beoordeling van de drie (vakinhoudelijke, vakdidactische, pedagogische) bekwaamheidseisen.

Vraag 3b)

Ziet u naast bovenstaande nog andere mogelijkheden om kandidaten te **behouden** voor het beroep van leraar?
.....

Vraag 3c)

Dient er in de **inductiefase** nog **maatwerk** geboden te worden, en zo ja **hoe?**.....
.....

1 = helemaal niet geschikt, 2 = weinig geschikt, 3 = neutraal, 4 = geschikt, 5 = heel erg geschikt, 6 = nvt/weet ik niet

Tabel

Vraag	2a	2b	2c	3a		
Route / loopbaan	Typen kandidaten: Een kandidaat die....:	Uw cijfer op de schaal van hier boven:	Licht uw antwoord toe: Waarom (on-) geschikt?	Specifieke eisen opleiden? Uw antwoord voor degenen die u zojuist als 4 of 5 hebt aangemerkt:	Specifieke eisen begeleiden? Uw antwoord voor degenen die u zojuist als 4 of 5 hebt aangemerkt:	Specifieke eisen beoordelen? Uw antwoord voor degenen die u zojuist als 4 of 5 hebt aangemerkt:
 Studieloopbaan	na een verwante universitaire bachelor (of master) de EM volgt					
	na een verwante 'kandidaats' of 'doctoraal' uit het verleden, de EM volgt					
	na een (net) niet-verwante universitaire bachelor (bijv. een 'brede bachelor') de module volgt, en daarnaast vakdeficiënties wegwerkt					
	over een diploma van een buitenlandse universitaire bachelor (of master) beschikt (bijv. statushouders)					
	over een hbo-diploma beschikt en een universitaire vakinhoudelijke (pre-)master volgt/gevolgd heeft					
	Uw aanvulling(en):					
 Vakinhoudelijke loopbaan	'vakexpert' is met vakinhoudelijke werkervaring buiten het onderwijs (bijv. een 'second career teacher')					
	Een 'hybride docent' die ambieert binnen en buiten onderwijs werkzaam te zijn					
		Uw aanvulling(en):				
 Onderwijs-loopbaan	reeds werkzaam is (geweest) in het onderwijs maar nog on(der)bevoegd is (kan bijv. onbevoegd zijn, of afgeronde PABO of hbo-lerarenopleiding hebben)					
	zich voor een tweede vak wil kwalificeren, en al een onderwijsbevoegdheid/-ervaring heeft voor/met een ander vak					
	reeds werkzaam is (geweest) in een andere lesgevende functie in het onderwijs (bijv. onderwijsassistent)					
		Uw aanvulling(en):				

Bijlage 2: Gespreksleidraad zij-instromende modulekandidaten

Introductie

1. Introductie van het onderzoek + perspectief hier specifiek van Modulekandidaat (naast lerarenopleiders en schoolopleiders).
2. Bespreken vertrouwelijkheid en anonimiteit + toestemming verlenen na afloop middels goedkeuren van toegestuurd gespreksverslag.
3. Introductie kandidaat: wanneer gestart/afonden; Welke richting / schoolvak; Achtergrond voor instroom van Module (bijv. BA/MA? Werkend?).

1 | Geschiktheid en motivatie voor de Module

- Motivatie en achtergrond;
- Waarom Module wel/niet aantrekkelijk? Wat waren alternatieven en waarom?
- Oriëntatie op keuze voor Module; (hoe) bekend ermee?
- Toelatingsproces: werkervaring meegeteld?

2 | Opleiding en begeleiding: ULO

- Wensen/verwachtingen van de opleiding? Ervaring maatwerk voor zij-instromers?
- Wat vind je goed aan de opleiding (match met wens)?
- Wat vind je minder goed aan de opleiding (geen match met wens)?
- Specifieke deel/voltime-wensen? Ervaren financiële belemmeringen?

3 | Begeleiding school (tijdens Module) en behoud voor beroep (begeleiding na Module)

- Wensen/verwachtingen van begeleiding? (Hoe) anders voor zij-instromers (maatwerk)?
- Wat vind je goed aan de begeleiding (tijdens Module) — match met wens?
- Wat vind je minder goed aan de begeleiding (tijdens Module) — geen match met wens?
- Begeleiding na de Module: wensen voor inductietraject / BSL?
- Hoe behouden als toekomstig leraar?

Bijlage 3: Gespreksleidraad schoolopleiders

Introductie

1. Introductie van het onderzoek + perspectief hier specifiek van school (naast lerarenopleiders en Modulekandidaten zelf).
2. Bespreken vertrouwelijkheid en anonimiteit + toestemming verlenen na afloop middels goedkeuren van toegestuurd gespreksverslag.
3. Introductie schoolopleider: welke functie(s) en rollen; Welk schoolvak; welke school.

1 | Geschikte typen kandidaten voor de Module

- Ervaring met / Motivatie en achtergrond van zij-instromers?
- Kansen voor doelgroepen die in Module instromen (huidige + toekomstige situatie)

2 | Opleiding en begeleiding: ULO

- vakdeficiënties / EVC's / verandering Verwantschapstabel
- samen opleiden-praktijk
- (hoe) opleiding en begeleiding anders voor zij-instromers (maatwerk)?
- in hoeverre andere wensen van zij-instromer mbt. opleiding/begeleiding (bijv. deeltijd?)

3 | Begeleiding school (tijdens Module) en behoud voor beroep (begeleiding na Module)

- Goede punten begeleiding school (tijdens Module), good practices.
- Verbeterpunten begeleiding school (tijdens Module)
- Begeleiding na de Module: inductietraject, in hoeverre specifiek voor zij-instromers?
- Hoe behouden voor onderwijs?

Colofon

Dit onderzoek is uitgevoerd in het kader van het Bestuursakkoord Flexibilisering Lerarenopleidingen.

Auteurs

Evi Velthuis, Piety Runhaar, Perry den Brok
(Education and Learning Sciences,
Wageningen University & Research)

Fotografie

Shutterstock (Cover, p04, 06, 13, 17, 19, 21),
Marte Hofsteenge (p02, 03, 05, 08, 09, 12, 15, 20, 28).

Vormgeving

Wageningen University & Research,
Communication Services

Den Haag, UNL-ICL, januari 2023

DOI: 10.18174/553848

©2023 Wageningen University & Research; WU. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, door middel van druk, fotokopieën, geautomatiseerde gegevensbestanden of openbaar worden gemaakt op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur.